

**Ochrana finančních zájmů
Evropské unie jako účel
ustanovení § 260
trestního zákoníku**

Prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc.

Brno 14.2. 2023

Praktické důvody ochrany finančních zájmů EU

- **Příjmy rozpočtu EU tvoří** procentuální část HDP členských států, dovozní cla při dovozu z jiných členských států a procento z daně z DPH členských států
- Jsou vynakládány na **různé účely** :
  - přímá pomoc státům a regionům,
  - podpora vývozu,
  - výdaje na společnou agrární politiku,
  - subvencovaný vývoz,
  - vývozní kvóty,
  - subvencované ceny,
  - restrukturalizace,
  - cestovní náklady pracovníků ES,
  - přímé výdaje na společné politiky – vzdělání, výzkum, energetika, ochrana ŽP, sociální politika...
- Rozpočet EU pro rok **2022 167, 61 mld €**
- **Odhad Účetního dvora** – 10% fondů EU je užíváno v rozporu s evr. předpisy a 0,2 % příspěvků z těchto fondů je napadeno trestnou činností – v r. 2012 - 315 milionů, v r. **2022 - 255 milionů €**
- Náleží sem nejen podvody, zpronevěry...ale i útoky na evropskou měnu – padělání Eura

Financování z prostředků EU – fondy

- **5 základních strukturálních a investičních fondů EU**
- **Evropský fond pro regionální rozvoj** (inovace a výzkum, digitální agenda, podpora malým a středním podnikům, nízkouhlíkové hospodářství).
- **Evropský sociální fond** (podpora zaměstnanosti a mobility pracovních sil, podpora sociálního začleňování a boje proti chudobě, investování do vzdělávání, dovedností a celoživotního vzdělávání, posilování institucionálních kapacit a efektivní práce orgánů veřejné správy)
- **Fond soudržnosti** (transevropské dopravní sítě, životní prostředí)
- **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova** (zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství, zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu a dosažení vyváženého územního rozvoje venkovských hospodářství a komunit, včetně vytváření a zachování pracovních míst)
- **Evropský námořní a rybářský fond** (řízení rybolovu, mezinárodní politika, trh a obchodní politika, financování politiky).
- **Další fondy**
- **Fond solidarity EU** (živelní pohromy)
- **Fondy předvstupní pomoci** (PHARE, PHARE CBC, ISPA, SAPARD a CARDS a finanční nástroj pro Turecko)
- **Program pomoci tureckému společenství na Kypru**

Způsoby čerpání prostředků z fondů EU

Dohody o partnerství mezi EU a ČS – základ pro investiční programy

- 76 % = sdílená forma pomoci (EU a vnitrostátní a regionální orgány),
- zbytek = přímé řízení projektů Komisí a nepřímé řízení prostřednictvím vybraných partnerů (výrazná menšina).

Způsob poskytování :

- veřejné zakázky (služby, zboží a stavební práce)
- Granty, půjčky a záruky (projekty v souvislosti s evropskými politikami)

Žadatelé :

- Malé obchodní společnosti
- Nevládní organizace
- Vědečtí pracovníci
- Samostatní zemědělci nebo zemědělské podniky...

Nesrovnalosti a podvody ve vztahu k rozpočtu EU – způsoby páčání

- **daňové a celní, často tzv. karuselové podvody,**
- **pašování,**
- **nedodržení dovozních kvót,**
- **záměna zboží a jeho kvality,**
- **zneužití vnitřních celních preferencí,**
- **antidumpingová opatření apod.**
- **manipulace při veřejných zakázkách**
- **nedovolené změny projektové dokumentace**
- **předstírané náklady (například na pracovní cesty zaměstnanců EU)**
- **falšování evidence...**

Základní pojmy k OFZ obsažené v právu Evropské unie

Finanční zájmy EU – řádné nakládání s prostředky pocházejícími z Generálního rozpočtu, resp. dalších rozpočtových zdrojů EU

Nesrovnalost při nakládání s prostředky pocházejícími z rozpočtu EU = porušení předpisů EU nebo předpisů ČR, které upravují použití prostředků z rozpočtu ES nebo veřejných zdrojů ČR, v jehož důsledku jsou, nebo by mohly být, dotčeny veřejné rozpočty ČR nebo souhrnný rozpočet EU formou neoprávněné výdajové položky, tzn. jedná se o každé porušení podmínek, za kterých byly prostředky z rozpočtu EU poskytnuty ČR, a každé porušení podmínek, za kterých byly tyto prostředky a prostředky národních veřejných rozpočtů dále poskytnuty příjemcům...

Podvod poškozující finanční zájmy EU

Rozhodnutí Evropského soudního dvora (1989)

Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. září 1989 *ve věci C-68/88 Komise Evropských společenství proti Řecké republice*

(Řecká republika tím, že nestanovila a neodvedla Společenství vlastní zdroje, které byly podvodně odňaty z rozpočtu Společenství, tím, že některé zásilky jugoslávské kukuřice byly vyvezeny do jiného členského státu Společenství jako zásilky řeckého původu, a dále tím, že odmítla přijmout určitá další potřebná opatření, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z práva Společenství)

Výrok

Tím, že Řecká republika nezahájila trestní nebo disciplinární řízení proti osobám, které se podílely na provedení a zatajení úkonů, které umožnily vyhnout se zaplacení výše uvedených zemědělských dávek, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 5 Smlouvy o EHS.

Z odůvodnění

Bod 23: [...] pokud právní úprava Společenství neobsahuje žádné zvláštní ustanovení, které stanoví postih za své porušení nebo v tomto případě odkazuje na vnitrostátní právní nebo správní předpisy, ukládá článek 5 Smlouvy o EHS členským státům, aby přijaly veškerá vhodná opatření k zajištění působnosti a účinnosti práva Společenství.

Bod 24: Ačkoliv volba sankce zůstává v pravomoci členských států, musí v tomto ohledu dbát zejména na to, aby porušení práva Společenství byla postihována za obdobných hmotněprávních a procesních podmínek, jako je tomu při porušení vnitrostátního práva podobné povahy a významu, a které v každém případě činí sankci **účinnou, přiměřenou a odrazující.**

Právo ES/EU k OFZ

Čl. 209a Smlouvy o založení ES

1. Členské státy přijmou k zamezení podvodů ohrožujících finanční zájmy Společenství **stejná opatření**, jaká přijímají k zamezení podvodů ohrožujících jejich vlastní finanční zájmy.

2. Aniž jsou dotčena ustanovení této smlouvy, **členské státy koordinují svou činnost zaměřenou na ochranu finančních zájmů Společenství proti podvodům**. Za tím účelem organizují s podporou Komise úzkou a pravidelnou spolupráci mezi **příslušnými útvary státní správy**.

Úmluva o ochraně finančních zájmů ES 1995 – definice podvodu proti FZ (čl. 2)

- Pro účely této úmluvy je **podvodem** poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Evropských společenství
- **a) v oblasti výdajů** každé úmyslné jednání nebo opomenutí týkající se
- použití nebo předložení nepravdivých, nesprávných nebo neúplných prohlášení nebo dokladů, které má za následek neoprávněné přisvojení nebo zadržování prostředků ze souhrnného rozpočtu Evropských společenství či rozpočtů spravovaných Evropskými společenstvími nebo jejich jménem, neposkytnutí informací v rozporu se zvláštní povinností se stejnými následky, neoprávněné použití těchto prostředků pro jiné účely, než pro které byly původně poskytnuty;
- **b) v oblasti příjmů** každé úmyslné jednání nebo opomenutí týkající se
- použití nebo předložení nepravdivých, nesprávných nebo neúplných údajů nebo dokladů, které má za následek nedovolené snížení prostředků v souhrnném rozpočtu Evropských společenství či v rozpočtech spravovaných Evropskými společenstvími nebo jejich jménem, neposkytnutí informací v rozporu se zvláštní povinností se stejnými následky, neoprávněné použití dovoleně získaného prospěchu se stejnými následky.
- **Povinnost k ratifikaci 2004, ale ratifikace v ČR 2014 – ve Sb.m.s. stále není uvedena ☹**

Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství poř. č. 14/2003

Trestnými činy, jimiž byly dotčeny finanční nebo ekonomické zájmy Evropské unie, v ustanovení § 15 odst. 1 písm. e) vyhlášky č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů, se rozumějí takové trestné činy, kterými jsou buď přímo porušena či ohrožena majetková práva Evropských společenství, včetně rozpočtů orgánů, úřadů a agentur zřízených podle Smlouvy o ES, nebo kterými jsou porušena či ohrožena majetková práva jiných subjektů, pokud v souvislosti s jejich spácháním dojde ke zneužití účelově poskytnutých prostředků z rozpočtu Evropské unie (Evropských společenství).

- V praxi se mohlo jednat o trestné činy podle § 128a, § 128b, § 148, § 158, § 250b, § 255...

Zákon č. 122/2008 Sb.

• § 129a trestního zákona - Poškození finančních zájmů Evropských společenství

- (1) Kdo vyhotoví, použije nebo předloží nepravdivé, nesprávné nebo neúplné doklady vztahující se k výdajům nebo příjmům souhrnného rozpočtu Evropských společenství nebo rozpočtů spravovaných Evropskými společenstvími nebo jejich jménem, anebo takové doklady zatají, a tím umožní nesprávné použití nebo zadržování finančních prostředků z některého takového rozpočtu nebo snížení zdrojů některého takového rozpočtu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo neoprávněně použije finanční prostředky, které tvoří výdaje nebo příjmy souhrnného rozpočtu Evropských společenství nebo rozpočtů spravovaných Evropskými společenstvími nebo jejich jménem, nebo zkrátí finanční prostředky pro některý takový rozpočet.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu nikoli malou.
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
  - b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy Evropských společenství, nebo
  - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.
- (5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

§ 260 trestního zákoníku - Poškození finančních zájmů Evropské unie (2010)

- (1) Kdo vyhotoví, použije nebo předloží nepravdivé, nesprávné nebo neúplné doklady, **uvede nepravdivé, nesprávné nebo neúplné údaje anebo zatají doklady nebo údaje**, a tím umožní neoprávněné použití nebo zadržování finančních prostředků pocházejících z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo zmenšení zdrojů některého takového rozpočtu nebo umožní neoprávněné použití nebo zadržování majetku pořízeného z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo neoprávněně použije finanční prostředky pocházející z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem, majetek pořízený z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo zmenší zdroje některého takového rozpočtu.
- (3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
  - b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy Evropské unie, nebo
  - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.
- (5) Odnětím svobody na **pět až deset** let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

**Další skutkové podstaty, které mohou chránit
finanční zájmy EU**

**Ustanovení § 212, § 248 odst. 2, § 254, § 256, §§ 329-334, § 348 a další
samostatně nebo v souběhu s § 260 trestního zákoníku.**

Procesní dopady do českého trestního řízení

- **Čl. 86 SFEU umožňuje zřízení Úřadu Evropského veřejného žalobce**
- **Odst. 1 :**
- **Ppro boj proti trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie může Rada zvláštním legislativním postupem formou nařízení vytvořit z Eurojustu Úřad evropského veřejného žalobce. Rada rozhoduje jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu.**
- **Odst. 2:**
- **EVŽ je „příslušný k vyšetřování a stíhání pachatelů a spolupachatelů trestných činů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie a jejich postavení před soud. Před příslušnými soudy členských států vykonává v souvislosti s těmito trestnými činy úlohu veřejného žalobce. K těmto úkonům je příslušný případně ve spojení s Europolem.**
- **Dne 12. 10. 2017 bylo přijato nařízení Rady (EU) 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, na které navazuje vnitrostátní úprava zákonem č. 315/2019 Sb., o novelizaci řady předpisů trestního práva.**

O t á z k y ?

Jaroslav Fenyk

**Právnická fakulta
Masarykovy univerzity v Brně
Veveří 70
611 80 Brno
Česká republika**

Jaroslav.Fenyk@law.muni.cz